

УДК 811.161.2'38

О. В. Тихоненко

Харківський національний аграрний університет імені В. В. Докучаєва

**Специфіка стилістичного переміщення лексичних одиниць
(на матеріалі текстів публіцистичного стилю)**

Тихоненко О. В. Специфіка стилістичного переміщення лексичних одиниць (на матеріалі текстів публіцистичного стилю). На матеріалі сучасних газет у статті аналізуються роль, місце, значення і функції таких активних пластів лексики, як жаргонізми, просторіччя, «знижена лексика», фразеологічні звороти, що значною мірою увиразнюють сказане та надають повідомленню, образності й емоційного забарвлення на тлі реалій сьогодення. Проаналізовано переміщення лексичних одиниць розмовного стилю в текстах одного із українських періодичних видань, що пояснюється позамовними та внутрішньомовними чинниками. У зв'язку з цим спостерігається у пресі загальне зниження стилю, втрата поняття «літературної норми», вульгаризація мови.

Ключові слова: лексична одиниця, публіцистичний стиль, стилістичне переміщення, жаргонізм, просторіччя, фразеологічний зворот.

Тихоненко Е. В. Специфика стилистического перемещения лексических единиц (на материале текстов публицистического стиля). На материале современных газет в статье анализируются роль, место, значение и функции таких активных пластов лексики, как жаргонизмы, просторечия, «сниженная лексика», фразеологические обороты, в значительной мере подчеркивают сказанное и наделяют сообщение образностью и эмоциональной окраской в свете реалий сегодняшнего дня. Проанализированы перемещения лексических единиц разговорного стиля в текстах одного из украинских периодических изданий, что объясняется внеязыковыми и внутриязыковыми факторами. В связи с этим наблюдается в прессе общее снижение стиля, потеря понятия «литературной нормы», вульгаризация языка.

Ключевые слова: лексическая единица, публицистический стиль, стилистическая трансформация, жаргонизм, просторечие, фразеологический оборот.

Tykhonenko O. V. Specificity of the stylistic lexis transposition (on the material of texts of the publicistic style). The purpose of the article is the analysis of the transposition of the colloquial style in the modern publicistic. The achievement of the goal is the solution of tasks: to define the transposition nature, functions of the stylistic transposition of the lexis in the author's speech of newspaper materials. The sources of the research are texts of the newspaper. Specificity of the stylistic lexis transposition based on the material of texts of the publicistic style.

The role, place, value and functions of the active lexis: jargons, popular speech, "the lowered lexicon", phraseology are analyzed on the material of modern newspapers in the article. Transpozita emphasize told and allocate an author's newspaper report with figurativeness and emotional coloring in the light of realities of today in the article. The transposition of lexis of the colloquial style in texts of the periodical is analysed. It was revealed that the stylistic transposition is explained by intralinguistic and extralinguistic factors. The general decrease in the publicistic style, the loss of the concept "literary norm", the vulgarization of the publicistic style are observed.

Key words: lexis, publicistic style, stylistic transposition, jargon, colloquialisms, phraseology.

На початку XXI ст. динаміка розвитку мовних норм визначається не сферою художнього стилю, а сферою публіцистичного стилю. Це пояснюється тим, що інформаційний простір значно ширший і ЗМІ виразніше відображають живомовні процеси, оскільки лексика означеного стилю представляє всі сфери життя суспільства. Лексичні одиниці зазнають неологізації, архаїзації, семантичної перебудови і стилістичного переміщення, тобто відбуваються зміни їхнього стилістичного статусу, що відразу віддзеркалюють сучасні ЗМІ. Осмислення ознак стилістичної норми є підставою для дослідження стилістичного переміщення лексичних одиниць у сучасній українській літературній мові. Тому вивчення питань мови і стилю української періодики привертає увагу лінгвістів.

Мова публіцистики дає багатий матеріал для досліджень у сучасній лінгвістичній, з'ясування

проблем функціональних стилів, які перебувають у живому співвідношенні і взаємодії, для розроблення теорії газетних жанрів і чітко виділяється як окремий об'єкт вивчення [3].

Характерними особливостями сучасного стану лексичного складу україномовної преси є продукування великої кількості просторічної лексики, жаргонізмів і неологізмів, вульгаризація мови, втрата літературної норми і трансформація ставлення до неї, загальне зниження стилю й культури мови. У зв'язку з цим процеси, що протікають нині в мові публіцистичного стилю і характеризують нашу мову взагалі, потребують уважного спостереження й ретельного вивчення для пошуку шляхів подальшого розвитку й можливості ефективного і позитивного на них впливу.

Публіцистика змушена лінгвалізувати сучасну епоху, задовольняючи масові інформаційні інтереси і підтримуючи невибагливі смаки й запити широкої аудиторії, а також схильна спрощувати мову, застосовуючи експресію і привертаючи увагу

шляхом використання жаргонізмів і зниженої лексики. Це визнає необхідність аналізу стилістичного переміщення (транспозиції) лексичних одиниць з інших стилів у газетних текстах початку ХХІ ст.

До питання транспозиції зверталися Н. Арутюнова, В. Бабайцева, Ш. Баллі, Е. Бенвеніст, В. Богданов, В. Гак, О. Земська, О. Кубрякова, С. Курилович, О. Падучева, Ю. Степанов, Л. Теньєр та ін. Згадану проблему в українській мові плідно вивчають І. Вихованець, А. Габай, К. Городенська, Н. Гуйванюк, Н. Клименко, Н. Костусяк, А. Загнітко, С. Карпіловська, В. Ожоган та ін.

Транспозицію розуміють як використання однієї мовної форми у функції іншої. Вузьке розуміння транспозиції, або функціональної транспозиції, стосується переходу слова з однієї частини мови до іншої або його вживання у функції іншої частини мови, щодо широкого розуміння – будь-яке переносне вживання мовної форми [5: 638]. Транспозити потребують ретельного і всебічного вивчення з метою виявлення основних закономірностей їх використання, з'ясування шляхів еволюції публіцистичної мови, що зумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Метою статті є аналіз переміщення лексичних одиниць розмовного стилю до мови сучасної публіцистики. Досягнення мети передбачає розв'язання таких завдань: з'ясувати сутність явища транспозиції, визначити функції стилістичного переміщення лексики в авторській мові газетних матеріалів. Джерельною базою дослідження слугували тексти одного з українських періодичних видань «Молодь України».

На початку ХХІ ст. мова публіцистики, переважно підстилю засобів масової інформації, є вагомою у плані формування, творення й поширення нових виражальних засобів, функціонального перегруповання лексики, створення й закріплення нових мовних норм. На сторінках періодичних видань відбувається активна взаємодія і взаємовплив стилів. Сьогодні до словника публіцистичного стилю потрапляють одиниці з різних функціональних стилів мови. Попередні наші дослідження засвідчили, що продуктивне переміщення спостерігається лексичних одиниць розмовного й наукового стилів, менш помітні переміщення з художнього й офіційно-ділового стилів до публіцистичного. Це пояснюється багатофункційністю новітньої публіцистики, спрямованістю на велику аудиторію й універсалізацію.

Вивчення мовного матеріалу української преси свідчить про те, що на мову засобів масової інформації, зокрема газетну публіцистику, значно впливає усне мовлення. Очевидно, що таке проникнення розмовної лексики

до публіцистичного стилю викликане як внутрішньомовними, так і зовнішньомовними причинами. До зовнішньомовних чинників належить становлення нового суспільного ладу, продовження демократичних перетворень у суспільстві, активізація політичних, економічних, наукових і культурних процесів, зняття цензури, протест проти відсталості суспільства, необхідність номінації явищ, нехарактерних для попередніх часів, зміна мовних смаків у бік спрощення, лібералізація, активізація суспільно-політичних процесів тощо. Внутрішньомовними чинниками є постійний пошук і використання нових засобів експресії на тлі інформаційного стандарту і стереотипних висловів, широке залучення в ужиток преси розмовно-просторічних елементів.

Специфіка публіцистичного стилю – спрямованість на масового, середньостатистичного читача і простота стилю, намагання зробити виклад матеріалу більш доступним, вплинути на емоції читача, зацікавити його, переконати [2]. Крім того, «публіцистично-газетний» стиль, безпосередньо відбиваючи живу мовну дійсність, міг порівняно з художньо-белетристичним значно швидше відобразити всі ті лексико-фразеологічні зрушення, що заявили про своє існування в живій розмовній мові, тоді як у художній мові нові вирази мусили переломитись у спектрі естетики слова, а в науковій пройти ще й фільтр нормативності [1]. Тож найхарактернішим стилістичним явищем, яке спостерігається в мові публіцистичного стилю, є проникнення в неї елементів розмовної мови, що значно підсилює експресивну функцію української преси [2].

Для дослідження було відібрано лексичні одиниці, що демонструють переміщення в текстах періодики. На підставі зібраного матеріалу з мови сучасної української періодики спробуємо виокремити деякі групи розмовних одиниць, визначивши причину їхнього використання та роль у публіцистиці.

Серед розмовних лексем у мові преси ХХІ ст. численну групу становлять ті, що позначають особу, яка обіймає певну посаду чи має певні здібності, інтереси, а саме: *А для кіношників це дуже престижно, коли один і той же фільм високо оцінюють на кількох фестивалях світу* [МУ №5: 2]; *Затоплену консервацію «еменесники» радять не вживати* [МУ №33: 1]; *А от у стаціонарників усе набагато складніше* [МУ №16: 3]; *... не було передбачено всіх певних ускладнень, які суттєво позначаються на долі тестувальників* [МУ №28:1]; *Отож «кроківці» вкотре довели, що українське кіно, українська анімація існує й процвітає!* [МУ №5: 2]; *...затяті хабарники стають справжніми профі...* [МУ №10: 2]. Використання таких просторічних слів акцентує, привертає увагу читача

саме до них, а в останньому випадку ще й підтверджує закон економії мови.

Крім того, у публіцистичному мовленні вживаються пестливі та згрубілі лексеми, що зумовлене наміром надати виразності, образності тексту, висловити емоції автора, створити експресію для впливу на аудиторію: *Регіонали прокинулися раненько* [МУ №17: 1]; *Така гарненька білявочка, аж сяє* [МУ №21: 2]; *Одне горе – стоїть цей міні-палацик – як на пороховій бочці* [МУ №19: 2]; *Замало назвати їх [акторів] молодими, вони молодюсенькі...* [МУ №33: 5]; *...бо домашня корівка пасеться без дозиметра...* [МУ №3: 2]; *...знищити все поголів'я п'ятчаків...* [МУ №2: 3]. У деяких випадках це дозволяє надати викладу іронічності, передати негативне суб'єктивне ставлення журналіста, що не завжди є доречним, необхідним: *А дійсно до того, що свашка банкірши...* [МУ №31: 4]; *...з ініціативи гламурненького московського журнальчика «ШО» ... відбулося збіговисько* [МУ №12: 2].

Окрему групу перемішень складають просторіччя – назви буденних понять, явищ, що надають відтінку невимушеності: *У сусідів температурич чотирирічний хлопчик* [МУ №1: 1]; *Почав вечорами виходити на львівську «стометрівку» – послухати дискусії старших* [МУ №9: 1]; *До Бутівки дітей підвозить «газелька» – область виділила школі автобус* [МУ №14: 1]; *Ми ведемо розмову на «гальорці» зали першого павільйону* [МУ №22: 1]; *...які будували столичну підземку...* [МУ №30: 1]; *...не повинні зруйнуватися навіть «хрущовки», якщо вони не в аварійному стані...* [МУ №32: 2].

Розмовні лексеми, переміщені шляхом стягнення, потрапляючи до газетного тексту, надають йому спрощений вигляд: *молодіжка* (газета «Молодь України»), *швидка* (швидка допомога), *шкірянка* (шкіряна куртка), *щитовидна* (щитовидна залоза). Розглянемо в тексті: *Від нас зі стаціонарного телефону викликали «швидку»* [МУ №1: 1]; *Що для вас тоді передусім було наукою – навчання у виші чи праця спецкором «молодіжки»?* [МУ №13: 1]; *Бо коли наша «щитовидна» не їсть потрібного їй йоду...* [МУ №26: 1]; *...розповідав солідний чоловік в шкірянці й при краватці* [МУ №32: 1]. Словоскладання як один із найпродуктивніших способів найчастіше застосовують у публіцистиці з метою економії мовних ресурсів і характеристики події, явища тощо. У газетній публіцистиці особливо часто вживаними є складні слова, що надають їй експресивності та яскравості, оскільки поява таких слів у публіцистичному тексті є неочікуваною.

Значний комунікативно-стилістичний потенціал притаманний переміщеним дієсловом із розмовного стилю: *морозитися, нахімічити, промавпувати, нахапатися, муляти, гамнути,*

зам'яти. Таке вживання надає авторській мові журналіста високий ступінь негативно оцінного забарвлення й передає відповідні емоції та почуття – обурення, гнів, докір, осуд, жах, презирство тощо. Наприклад: *Він відверто морозився ...* [МУ №4: 1]; *Нахімічити будь-що за столами, де видавалися бюлетні, практично не було змоги* [МУ №5: 1]; *Заруднев «промавпував» недавній вчинок своєї партійної лідерки...* [МУ №10: 1]; *Потім і він сам неохоче підтвердив, що такі нахапався опромінення* [МУ №11: 1]; *Бо декому «муляють» 1600 гривень, які їм виплачує держава* [МУ №28: 2]; *До собак руки не тягніть, можуть «гамнути»* [МУ №29: 2]; *На тому кінці дроту цю тему якось зам'яли* [МУ №34: 2].

Отже, наведені приклади свідчать про те, що розмовні одиниці вирізняються із загалу загальноновживаних лексем і надають публіцистичним текстам відповідного стилістичного забарвлення. Порівняймо речення з переміщеними і нейтральними словами: *Більшість економістів просто хихикають із цього [нового законопроекту]* [МУ №13: 1] та *Більшість економістів вважають це непотрібним [неактуальним, недоречним]...* Лексема *чихикати* має значення «глузувати або насміхатися з когонебудь, чого-небудь», надає тексту зневажливого відтінку. У читача відразу складається враження про безглуздість згаданого законопроекту, проте автор статті висловлює свою позицію, не вдаючись до розгорнутих конструкцій із нейтральною лексикою.

Термін *транспозиція* поширюють і на позначення метафоричного й іншого перенесення значень слів. Як бачимо, продукують у газетному дискурсі й розмовні слова, ужиті в переносному значенні, які в прямому значенні є нейтральними: *Якось я відразу «вписалася» в колектив...* [МУ №16: 1]; *...«світилася» на екрані...* [МУ №16: 3]. Основним призначенням таких розмовних елементів є пожвавлення викладу й оновлення образності.

Чималу групу розмовних одиниць у мові преси становлять лексеми із значенням «грошові одиниці, операції з грішми»: *зелений* (долар), *накрутка* (додаткові накладні витрати або виплати), *відкати*, *подачки* (хабарі) тощо. Наприклад: *«Зелений» забрався навіть у нашу політику...* [МУ №13: 1]; *... та й магазини роблять свою накрутку...* [МУ №21: 1]; *...багатьох голів райдержадміністрації у кращому випадку лише відсторонюють від посади (і це при мільйонних «подачках-ліваках»!)* [МУ №10: 2]; *Сусільство, де зикли сплачувати хабарі, «відкати» – не відкрите* [МУ №31: 3].

До транспонованої просторічної лексики належать слова з різко зниженим, експресивним забарвленням, які надають оцінку певним особам,

подіям, явищам. Стилiстично знижена лексика в мові газети використовується як зображувальний засіб, експресивно-оцiнний засіб, засіб вiдтворення мовної характеристики [4: 38]. Наприклад: *Он подивiться скiльки дармодiв сидять на майданi в наметах i днями жеруть горiлку; А довкола вiтер ганяє купу якогось агiтацiйного лайна та пакети з-пiд даблчизбургерiв* [МУ №4: 2]; *Дiзнаюся, що активнiсть виборцiв на дiльницi полiпишилась тiльки пiсля другої години, тому в спостерiгачiв така халепа* [МУ №5:1]; *А ось щоб «мiзки не засохли», що треба робити?; ...значний вiдсоток iнiцiаторiв i поширювачiв цих побрехеньок особи зовсiм не титульного походження* [МУ №12: 2]; *...коли кожен дурень розумiє, що iнформацiйна вiйна триває...* [МУ №14:1]; *...але у них [художникiв] паскудно виходить* [МУ №17: 4]; *... що ми, даруйте, тупiшi, нiж могли стати?* [МУ №26: 2]. Використання подiбних слiв у мовнiй практицi публiцистiв характерне здебiльшого для вiдтворення побутового дiалогу, де вiдбувається негативно оцiнене опредмечування характерних рис учасникiв негативноi комунiкацiї.

Одним з елементiв розмовного мовлення, що транспонується в мову газети, є жаргонiзм. Їх використовують для посилення експресивностi висловлення, адже такi мовнi одиницi, незважаючи на перiодичну присутнiсть у пресi, мають обмеженiсть у функцiонуваннi й протиставляються своїми диференцiйними ознаками загальнозживаному, нейтральному номiнативному складу мови. Жаргонiзми привертають увагу яскравою експресiєю, грубуватою дотепнiстю, почуттям простоти i жвавостi. Утримуючи контакт з молоддю, автори iнодi використовують жаргонiзми, притаманнi лексицi цiєї категорiї суспiльства: *тусiвка (тусняк), на шару, мобiлка, попса, прикол*, як-от: *Зачитане наприкинцi «тусняка» звернення з закликком iгнорувати всi вимоги...* [МУ №12: 2]; *...розслiдували багато епiзодiв, а зачепилися за прокол...* [МУ №15: 2]; *Вони лише хочуть взяти все готове – «Мерседес», мобiлку, дачу...* [МУ №16: 2]; *...примiтивна московська попса* [МУ №19: 1]; *Ще був «прикол»...* [МУ №30:1]. Також у мовi газети трапляються жаргонiзми правоохоронної сфери: *мокра справа – вбивство, прокол – невдача, помилка*. Наприклад: *Уперше Тетяна виїжджала з бригадою розслiдувати «мокру» справу...* [МУ №15: 2].

Про стильову взаємодiю також свiдчить активне вживання в газетних текстах

фразеологiчних зворотiв, що увиразнюють сказане та надають повiдомленню образностi й емоцiйного забарвлення, як-от: *Справ мiнiстерських у Юрiя Павленка по саму зав'язку; Отож, роботи – непочатий край* [МУ №2: 1]; *Сьогодні я продовжую ловити полiтиків «за язики»...; ...запитала... i зрозумiла, що сипонула солi на рану* [МУ №4: 1]; *... i все в хатi перевернули догори дригом* [МУ №7:1]; *Фiнансування галузi дiйшло до такої «ручки», що...* [МУ №10: 2]; *Рахункова палата б'є на сполох* [МУ №24: 1]; *А прийомнi сiм'ї «пiд прицiлом»* [МУ №28: 2].

Отже, на сучасному етапi розвитку української мови вiдмiчено iнтенсивне стилiстичне перемiщення лексичних одиниць розмовного стилю в текстах публiцистичного стилю, що зумовлене позамовними та внутрiшньомовними чинниками. Найбiльшу здатнiсть до перемiщення виявляють такi лексичнi одиницi розмовного стилю, як просторiччя (25%), меншу – знижена лексика (10%), жаргонiзми (7%) та фразеологiчнi звороти (8%). Використання таких перемiщень пiдпорядковане метi висловлення – доступно й переконливо передати думку автора статтi. Тут транспозити контрастують iз нормами публiцистичного стилю, видiляючи те чи iнше явище на тлi нейтрального викладу. Однак слiд зауважити, що значна легкiсть вживання розмовної лексики призводить до розмивання меж мiж стилями, вiдволiкає вiд основної теми матерiалу. Газетно-публiцистичний стиль мотивується прагматичною функцiєю i його завданням є апелювання до масової аудиторiї. Попри це він має бути знаряддям, здатним i покликаним оберiгати традицiї й культурну спадщину лiтературного слова, знаряддям боротьби за чистоту i точнiсть мови. А сьогодні в українській пресi помiтне загальне зниження стилю, втрата поняття «лiтературної норми», водночас i вульгаризацiя мови.

Дослiдження одного з аспектiв поставленої проблеми й виявляє деякi напрями її вивчення в майбутньому. Звернення до текстiв публiцистичного стилю заслуговує на особливу увагу для усвiдомлення сучасних проблем української мови, наукового об'єктивного осмислення взаємозв'язку мовних норм з мовною культурою i мовною практикою. У цьому бачимо перспективу подальшого дослiдження.

Умовнi скорочення

МУ. – Молодь України. – 2012. – №1 –34.

Лiтература

1. Герман І. Мовностилiстичнi особливостi перiодичної преси Запорiжжя 20-х рокiв: основнi шляхи вдосконалення лiтературних норм та стилю / І. Герман [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1052>.

2. Навальна М. Розмовна лексика в мовi української преси кiнця ХХ – початку ХХІ ст. [Електронний ресурс]. –

Режим доступу : <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2140>.

3. Сербенська О. А. Мова газети і мовотворчість журналіста в аспекті соціально-культурного розвитку суспільства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук: 10.02.01 «Українська мова». – Львів, 1992. – 38 с.

4. Солганик Г. Я. Системный анализ газетной лексики и источники ее формирования: автореф. дис. на соискание научной степени д-ра филол. наук : спец. 10.01.10 «Журналистика» / Г. Я. Солганик. – Москва, 1976. – 58 с.

5. Українська мова. Енциклопедія / Редкол.: В. М. Русанівський, О. О. Тараненко, М. П. Зяблюк. – Київ : Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2005. – 752 с.

УДК 811.161.2'42'367

З. Р. Тищенко

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Семантико-функціональні особливості повтору в поезії Тараса Мельничука

Тищенко З. Р. Семантико-функціональні особливості повтору в поезії Тараса Мельничука.

Стаття присвячена дослідженню повторів у поезіях Т. Мельничука. Визначено особливості функціонування повтору як одного з домінант стилю письменника. Проаналізовано специфіку вияву полісиндетону, анафори, епіфори, епананфори, анепіфори, хіазму, рефрену, повного, дериваційного і парадигматичного повторів та інших різновидів цієї фігури.

Ключові слова: поетична мова, текст, повтор, типи повтору, види повтору, синтаксичні засоби, стилістичні фігури, ідіостиль, народнописенна мова.

Тищенко З. Р. Семантико-функциональные особенности повтора в поэзии Тараса Мельничука.

Статья посвящена исследованию повторов в поэзиях Т. Мельничука. Определены особенности функционирования повтора как одного из доминант стиля писателя. Проанализировано специфику проявления полисиндетона, анафоры, эпифоры, эпанафоры, анепифоры, хиазма, рефрена, полного, деривационного и парадигматического повторов и других разновидностей этой фигуры.

Ключевые слова: поэтический язык, текст, повтор, типы повтора, виды повтора, синтаксические средства, стилистические фигуры, идиостиль, народнопесенный язык.

Tischenko Z. R. Semantic-functional features of repetition in the poetry of Taras Melnychuk.

The article is sanctified to research of T. Y. Melnychuk. The features of functioning of repetition are certain as one of dominants of style of writer. After analyzing the specific manifestation of polysyndeton, anaphora, epiphora, epanaphora, rapitori, chiasm, refrain, full, paradigmatic and derivational repetitions and other forms of repetition. It's discovered that repetetion is important, depicting and tekstotvornij mean. Repeat the operation represents tne folk-song origins of linguistic creativity of poet. Evidence of a high level of artistic language of the poet, specific of his poetics is a masterful combination of different types and repeats that serves as closer ties of components verse. Poetic features movomyshlennya most clearly manifested in stylistics-syntactic organization of individual morks of the author and the whole assembly.

Keywords: poetic language, text, types of repetition, syntactic facilities, stylistic figures, idiostyle, popular folk language.

Повторюваність – один із найбільш уживаних принципів структурної та семантичної організації літературного твору. Текстотвірна роль повтору яскраво виявляється в поезії, хоча бере початок із народнописенної мови. У поетичних творах велику роль відіграє не тільки значення слова, але і його сполучуваність з іншими мовними одиницями.

Дослідженням стилістичного значення повторів займалися як українські, так і зарубіжні лінгвісти (О. Потебня, В. Ващенко, І. Чередниченко, А. Коваль, С. Єрмоленко, А. Загнітко, І. Синиця, О. Ахманова, С. Нікітіна, І. Ковтунова, Ю. Лотман, А. Папіна тощо). Зокрема, О. Потебня стверджував: «Збільшення вживання в мовленні того ж слова дає нове значення, об'єктивне або суб'єктивне» [9:552].

Ю. Лотман наголошує на тому, що «повтори виступають змістовою тканиною великої складності, що накладається на загальномовну тканину, створюючи особливу, властиву лише

віршам концентрацію думки» [5:68]. За спостереженням науковця, активне вживання повторів у художньому тексті має слугувати «збільшенню семантичної різноманітності» [5:164].

Повтор – фігура мови, що полягає у дво- або кількаразовому використанні в межах контексту в певній послідовності тотожних чи подібних (як у формальному, так і в семантичному аспектах) звуків, слів або їх частин, синтаксичних конструкцій, ужитих компактно або дистантно, для досягнення відповідного виражального чи виражально-зображального ефекту [12:496].

Дослідники завжди прагнуть систематизувати функціональне багатоманіття повторів, виділяючи їх певні типи й види. На наш погляд, найбільш чіткою є класифікація, розроблена А. Папіною, яка виділяє лексико-семантичні та граматичні повтори як складники глобальних категорій тексту [7:61–62]. У нашому дослідженні спираємося на зазначену класифікацію.

Л. Пришляк розглядає синтаксичний повтор як